

2. 3. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oddlužení a zkoumání (ne) poctivého záměru při jeho povolování a schvalování

Ustanovení § 395 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále též jen „IZ“) stanoví, že „Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, a) že jím je sledován nepoctivý záměr.....“.

Pojem poctivý resp. nepoctivý záměr při tom není v insolvenčním zákoně jednoznačně definován a je tedy na jednotlivých soudcích, aby s ohledem na konkrétní okolnosti případu posoudili, zda dlužník je či naopak není veden při podání návrhu na povolení oddlužení poctivým záměrem.

Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 29 NSČR 14/2009, v němž vysvětlil, že „Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Vedle okolností příkladmo vypočtených (jako ty, z nichž lze usuzovat na dlužníkuv nepoctivý záměr při podání návrhu na povolení oddlužení) v ustanovení § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, s nimiž je soud povinen se vypořádat (vyjdou-li v insolvenčním řízení najevo) vždy, tak bude závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení. Naopak, zjištění, že je zde některá ze skutečností uvedených v § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, ještě samo o sobě nemusí vést k závěru, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr“.

V předmětném případě podal dlužník návrh na povolení oddlužení v době, kdy čelil obžalobě z trestného činu podvodu. Soudy nižších stupňů souhlasně dospěly k závěru, že v daném případě není splněna zákonná podmínka pro povolení oddlužení uvedená v ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) IZ. Dlužník rozhodnutí odvolacího soudu napadl dovoláním. V průběhu dovolacího řízení bylo pravomocně rozhodnuto o zproštění dlužníka obžaloby z trestného činu podvodu. Nejvyšší soud se i přesto ztotožnil se závěry soudů nižších stupňů a konstatoval nepoctivý záměr dlužníka. Význam předmětného rozhodnutí přitom tkví mimo jiné v jednoznačném uložení povinnosti insolvenčnímu soudu zkoumat veškeré zjištěné okolnosti ohledně majetkových poměrů, výdělkových možností, důvodů vzniku jeho závazků apod. komplexně a z nich dovodit poctivý nebo naopak nepoctivý záměr dlužníka oddlužení plnit. S tím, jak stále ještě téměř geometrickou řadou narůstá počet insolvenčních návrhů spojených s návrhy na povolení oddlužení, je velmi pravděpodobné, že soudy

budou ve svých rozhodnutích dále precizovat pojem poctivého resp. nepoctivého záměru.

V nedávné době jsem narazila na velmi zajímavé rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, které se zabývalo tím, zda je dán poctivý záměr dlužníka plnit oddlužení i v případě, že oddlužení je zcela nebo v převážné míře plněno z finančních prostředků třetí osoby a nikoliv dlužníka. Z praxe insolvenční správkyně mohu uvést, že v nezanedbatelném počtu případů je oddlužení plněno částečně i ze zdrojů třetích osob (formou darovacích smluv či smluv o důchodu). Případů, kdy je oddlužení hrazeno zcela a výhradně ze zdrojů třetí osoby přitom není málo. Kladu si proto otázku, zda záměrem zákonodárce při zavedení institutu oddlužení do českého právního řádu bylo skutečně umožnit oddlužení i osobám, které se na něm nebudou podílet svými finančními prostředky a jeho splnění ponechají zcela na třetích osobách? Měl by soudce při rozhodování o tom, zda povolí či nepovolí oddlužení (případně jej schválí či neschválí) brát v úvahu především zájem věřitelů, kteří budou uspokojeni pravděpodobně ve větší míře v rámci probíhajícího oddlužení nebo striktně ve smyslu níže uvedeného rozhodnutí zkoumat poctivost záměru dlužníků? Čí zájem by měl převážít?

Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 20. října 2011, č. j. KSBR 40 INS 6931/2011, 3 VSOL 506/2011-B-34, vysvětlil, že v případě, kdy dlužnice neměla žádný příjem a jediná možnost uspokojování pohledávek jejích věřitelů by tedy byla z peněz, kterými její matka jako ručitelka se zaručila za oddlužení, a to do částky 3.000,- Kč měsíčně, a dále by bylo možno využít ke splnění pohledávek jednotlivých věřitelů částku 23.000,- Kč, kterou dlužnice složila na účet majetkové podstaty rovněž jako dar od své matky, není dán poctivý záměr dlužnice.

V daném případě odvolací soud konstatoval, že dlužnice by ze svého vlastního příjmu nebyla schopna věřitelům na splátkách podle ustanovení § 398 odst. 3 IZ splácet ničeho. Jakékoliv plnění věřitelům by bylo poskytováno pouze z darů, které ji poskytla její matka.

Odvolací soud zdůraznil, že insolvenční zákon sice připouští, aby se na plnění oddlužení podílely i osoby odlišné od dlužníka (výslovně v ustanovení § 392 odst. 3 IZ, které připouští účast spoludlužníka či ručitele), podstatnou část oddlužení by však dle názoru odvolacího soudu měl dlužník plnit ze svých příjmů. Povinností dlužníka je po dobu schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře zejména vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, případně o získání příjmu usilovat (§ 412 odst. 1, písm. a/ IZ).

Odvolací soud připomněl, že celé insolvenční řízení (nejen oddlužení) je založeno na tom, že k vypořádání dlužníka s věřiteli bude použito majetku dlužníka (též srovnej vymezení rozsahu majetkové podstaty v ust. § 206 IZ). Institut oddlužení představuje pro dlužníka dobrodiní, kdy za splnění určitých podmínek mu bude prominuta část jeho závazků (§ 414 IZ). Lze proto od dlužníka vyžadovat, aby k tomuto cíli vyvinul maximální možné úsilí a dosáhl jej zejména vlastní aktivitou. Jiný přístup by byl v rozporu s jednou z základních zásad insolvenčního řízení, která spočívá v tom, že žádný z účastníků nesmí být nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn (§ 5, písm. a/ IZ). Dle názoru odvolacího soudu není smyslem oddlužení, aby celé břemeno splátek nesly třetí osoby. Takové oddlužení by bylo v rozporu se zásadami, na kterých je tento institut postaven.

Výše citované rozhodnutí považuji za průlomové, je otázkou, do jaké míry se jím budou soudy nižších stupňů při svém rozhodování řídit.

JUDr. Zdeňka Prudilová Koničková,
advokát a insolvenční správce

[Advokátní kancelář Zrůstek, Lůdl a partneři v.o.s.](#)

Doudlebská 1699/5
140 00 Praha 4 - Pankrác

Tel.: + 420 210 051 143
e-mail: paha@akpzl.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)